

Basın açıklaması

Uluslararası işkence mağdurlarıyla dayanışma günü *Hiçbir hal ve şartta işkence meşru ve mazur gösterilemez*

Türkiye: Terörle mücadele çocuklara karşı işkence kullanımını meşru kılmamalıdır

26 haziran 2010, Cenevre-Ankara. Uluslar arası işkence mağdurları günü dolayısıyla, Dünya işkenceyle Mücadele Örgütü (OMCT) ve SOHRAM Türkiye'de terörle mücadele kapsamında tutuklanan ve hapse atılan çocukların durumu¹ hakkında bilgi vermek istiyorlar. Son senelerde, gösterilere ve halka açık toplantılara katılmış 12-17 yaş arası yüzlerce çocuk 2006'da yapılan değişiklikle 15 yaşını tamamlamış çocukları yetişkin gibi yargılanmasına olanak tanıyan Terörle Mücadele Yasası kapsamında (3713 sayılı yasa) sertçe baskı altında tutuldular. Bu baskı, uluslararası yasalara, özellikle de Birleşmiş Milletlerin çocuk hakları sözleşmesine aykırıdır.

2000 ve 2009 yılları arasında öldürülen 14 çocuk dışında, Terörle Mücadele Yasası² kapsamında tutuklanan çocuklar soruguları sırasında sistematik işkence ve kötü muamele mağdurlardır. Çocuklar genelde yetişkinlerle aynı muamelelere maruz kalmaktadırlar, fakat bu kötü muameleler çocukların savunmasızlığı dolayısıyla çok daha derin acılara yol açmaktadır ve gelişimlerini kötü yönde etkileyen uzun dönemli sonuçlar doğurmaktadır. Bu işkence ve kötü muameleler şöyle sıralanabilir: falaka, vücudun tüm bölümlerine sopayla vurma, uykusuz, gıdasız ve susuz bırakma, tuvalet ihtiyaçlarının giderilmesini engelleme, ailesine karşı da dahil ek ve daha kötü işkence tehditlerinde bulunmak; tecavüzde içeren cinsel istismarlarda bulunmak, tazikli soğuk su sıkma, küfür etme, hareketin yasaklanması, başkalarına yapılan işkence seslerini dinlemeye zorlamak, vs.

İşkence altında itirafları elde edildikten sonra, çocuklar hakkında dava açılıp, Türkiye tarafından da kabul edilmiş uluslararası hukuka aykırı "Özel Ceza Mahkemeleri" diye de adlandırılan Terörle Mücadele Mahkemeleri tarafından yargılanıp mahkum edilmektedirler. Oysa ki, Türkiye'inde kabul ettiği uluslararası yasa uyarınca « Ceza kanununa göre henüz yetişkin olmamış gençlere uygulanacak prosedür bu kişilerin yaşlarını ve yeniden eğitimlerinin yararlarını gözönünde bulundurmalıdır.» (Medeni ve Siyasi haklara yönelik Uluslararası Sözleşmenin 14.4 sayılı maddesi).³ Bu çocuklar genellikle birçok seneye varabilecek hapis cezalarına çarptırılmaktadırlar. Bu bakımdan, 23 Nisan 2010'da Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün verdiği verilere göre cezaevlerinde tutuklu bulunan 2559 çocuktan 276'sı (yani toplam tutuklu çocuk sayısının %10'nundan

¹ Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinin 1. maddesine uyarınca, « çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, on sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır. ».

² Genelde bu çocuklar haklı yada haksız yere gösteriler esnasında taş atmakla suçlanmaktadır.

³ Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinin 40. maddesine uyarınca « Taraf Devletler hakkında ceza yasasını ihlal ettiği iddia edilen ve bu nedenle itham edilen ya da ihlal ettiği kabul edilen her çocuğun; çocuğun yaşı ve yeniden topluma kazandırılmasının ve toplumda yapıcı rol üstlenmesinin arzu edilir olduğu hususları göz önünde bulundurularak, taşıdığı saygınlık ve değer duygusunu geliştirecek ve başkalarının da insan haklarına ve temel özgürlüklerine saygı duymasını pekiştirecek nitelikte muamele görme hakkını kabul ederler. » (madde 40.1) ve beyan eder ki « Hakkında ceza kanunu ihlal iddiası veya ithamı bulunan her çocuk Yetkili, bağımsız ve yansız bir makam ya da mahkeme önünde adli ya da başkaca uygun yardımdan yararlanarak ve özellikle çocuğun yaşı ve durumu göz önüne alınmak suretiyle kendisinin yüksek yararına aykırı olduğu saptanmadığı sürece, anne-babası veya yasal vasisi de hazır bulundurularak yasaya uygun biçimde adil bir duruşma ile konunun gecikmeksizin karara bağlanmasının sağlanmalıdır» (Madde 40.2-b).

daha fazlası) Terörle Mücadele Yasası kapsamında tutuklanmıştır. Resmi verilere göre, Ocak ve Nisan 2010 tarihleri arasında 16 çocuk bu yasa kapsamında hapsedildi.

Resmi rehabilitasyon programları bulunmamaktadır. Hapse mahkum edilmişler de dahil olmak üzere, mağdur çocukların Rehabilitasyon ve topluma yeniden kazandırma programlarını SOHRAM gibi dernekler üstlenmektedir.

OMCT ve SOHRAM siyasi faaliyetler içinde çeşitli siyasi gruplar tarafından çocuklara yapılan manipülasyondan da endişe etmektedirler. Sadece bu grupların lehine çocukların stratejik kullanımı, bu çocukları haklarının ciddi bir şekilde ihlal edilmesine maruz bırakır..

Bu İşkence ve Şiddet Mağdurlarıyla dayanışma gününde, SOHRAM ve OMCT resmi türk makamlarını, çocuklara karşı terörle mücadele kapsamında işlenen resmi şiddet uygulamaları hakkında Çocuk Hakları ve İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcığa karşı sözleşmesinin ilgili maddeleri uyarınca ulusal bir tartışma açmaya ve aşağıdaki önlemleri hayatta geçirmeye çağırıyorlar :

- Terörle Mücadele Yasasının,18 yaşının altında her çocuğun bu yasanın uygulamasından muaf tutulacağı biçime Çocuk Hakları Sözleşmesine uygun olarak yeniden düzenlemesi ;
- Her tutuklanan çocuğun, çocukların haklarına saygı konusunda özel eğitilmiş polis memurları tarafından sorgulanmasının garanti altına alınması ;
- Hakkında ceza yarasını ihlal ettiği iddia edilen ve bu nedenle itham edilen ya da ihlal ettiği kabul edilen (Terörle Mücadele Yasası dahil) her çocuğun, reşit olmayanlara yönelik bir sistem içinde hakkında dava açılması ve yetkili, bağımsız ve yansız bir makam ya da mahkeme önünde kendisinin yüksek yararına, haklarına ve savunma hakkına saygı duyan prosedürlere göre yargılanmasının güvence altına alınması ;
- İşkence yada kötü muamele iddiaları durumunda derhal verimli, kapsamlı bağımsız ve tarafsız bir soruşturma açılmasının, bu soruşturmanın sonuçlarının kamuya açıklanmasının ve sorumluların tesbit edilip sivil, yetkili, bağımsız ve yansız bir mahkeme önüne çıkartılıp, yasa tarafından belirlenmiş ceza ,sivil ve/yada idari kanun yaptırımlarının uygulanmasının güvence altına alınması;
- İşkence yada kötü muamele sonucuna elde edilmiş kanıtların ve beyanların geçersiz sayılması;
- Mağdurların tazminatı ve rehabilitasyonu dahil olmak üzere etkili bir çözüm ve yeterli telafi sağlamak;
- Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesinin CRC/C/OPAC/TUR/CO/1 dökümanının 18.ve 19. paragrafların da belirtilmiş ve Türk devletini "Çocukların "Özel Ceza Mahkemeleri" tarafından yetişkinler gibi yargılanmamasını garanti altına almak için Terörle Mücadele Yasasını değiştirmeye çağırın" tavsiyelerin hayata geçirilmesi. Çocuklar olağan mahkemelerde, Adaletin reşit olmayan kişileri koruma normalarından yararlanmalı ve tüm davalar özenle ve tarafsız bir şekilde, güvenilir bir prosedür kuralarına uygun yürütülmelidir.

Daha fazla bilgi için ;

Contact:

SOHRAM: Yavuz Binbay, Tel. +90 532 345 34 42, Email : sohram@hotmail.com

OMCT: Cécile Trochu Grasso, Tel. +41 22 809 49 39, Email: omct@omct.org